

pota. Poravnam toraj račun in rečem vpreči, da odri-nemo. Spodej v veži nama pride zopet Dora naproti, jaz se poslovim od nje in jej pri tej priliki še bolj pogledam v oko, katero je res krasno in nikakor materinemu podobno. Res, to je gorska cvetica, ki bi pa gotovo tudi v vsakem vrtu lepo cvetela in bila mu krasen kinč. Ne bom tajil, da bi ne bil smel pogledati dvakrat globoko v to milo žareče oko brez nevarnosti za moje takrat še mlado srce.

Poslovim se tudi pri poštarici, ki mi priporoča svojo gostolnico še za drug pot, in sedem na voz. Ravno ko voznik požene konja, se prikaže pri oknu v spodnji sobi temen, zaraščen obraz.

Zdravnik me dregne. „To je,“ pravi, „poštni ekspeditor.“

Jaz ga hočem še bolj na tanko pogledati, ker se mi je zdel obraz tak, kakoršnega sem bil navajen nahajati med prebivalci temnih ječ, pa ko zapazi, da se tje oziram, se brž nazaj umakne. Naš voz odhrdrá in malo po Marijinem zvonjenji dospemo srečno domú.

Preteklo je morda mesec dni, med tem časom sem se marsikrat spominjal gorske rože in njenih neizrekljivo čarobnih oči. Prav mikalo me je tje gori iti, a ker nisem imel posla v istem kraju, sicer pa tudi ni bilo prave prilike, da bi se bil nalašč gori podal, je ostalo le vedno pri želji, dasiravno mi je pamet to odsvetovala, kar mi je srce velevalo. „Saj ima že svojega, zarad tebe ga ne bo pustila. Čemu toraj vnemati čutila in buditi želje, ki se ne morejo spolniti!“ To je bil zmiraj ugovor pameti, pozabiti pa deklice vendar nisem mogel.

Pri takem stanju si vsak lahko misli, kako sem bil osupnjen, kako sem strmел, ko nekega jutra na vse zgodaj prisopiha žandar v mojo sobo in brisaje si pot iz obraza s polno sapo poroča:

„Gospod preiskovalni sodnik, strašno hudodelstvo! Poštna hiša na Prelazu je oropana in hči poštarice na prav strašen način — zaklana!

Malo manjka, da ne omedlim, v prsih pa čutim bolečino, kakor bi bil tudi mene kdo zabodel. Komaj zamorem prašati žandarja:

„Umorjena je hči poštarice?“

„Da, vsa razrezana je.“

„Kdaj se je to zgodilo?“

„Nocoj! Poštarica in ekspeditor sta bila šla predvčeranjem v bližnje mesto, tam sta bila dve noči in ko se danes pripeljeta domu, najdeta odprte s silo vse shrambe, kjer je bilo kaj vrednosti, tudi poštno kaso, Doro pa v sredi sobe njene na tleh v luži krvi strašno razmesarjeno.“

„Strašno! Ali ste hudodelnike že zasledili?“

„Sledú ni nikakoršnega, posli, ki spé v bližnjem poslopju, niso slišali nobenega ropota. Za stražo sem pustil dva moža, ki imata paziti, da ostane vse, kakor je, dokler ne pride sodnijska komisija.“

„Prav ste storili! Pripravite se, jaz bom precej gotov, potem odrinemo.“

Žandar gré, jaz se hitro oblečem, pošljem po zdravnika in sodnijskega pisarja, in čez pol ure smo že na poti proti Prelazu. Zdravnika so obhajala blizo enaka čutila, toraj smo le malo govorili.

V gostilnici na Prelazu najdemo vse, kakor mi je žandar popisal, še celó kočija, v kateri sta se pripeljala ekspeditor in poštarica domu, je stala pred hišo, krog nje mnogo ljudi, ker žandarja nista pustila nikogar v hišo.

Najprvo se podamo v sobo, kjer je ležala umorjena Dora. Kaka podoba! Da-si sem videl že marsikakega umorjenega, tako vendar ni bil nobeden razmesarjen. Desno oko odprto, levo prebodeno, v obrazu

smrtni strah, vrat trikrat skozi in skozi preboden, roke vse obrezane, dva prsta odrezana na tleh, ravno tako prsa polna ran s strjeno krvijo zalitih, truplo na pol nago, pokrito le s ponočno obleko, po sobi vse razlečeno, svečnik na tleh, tik njega prelomljena sveča, obleka njena na tleh tik stola; vse to je kazalo, da je bilo dekcle po noči napadeno in umorjeno.

Ko smo tu vse ogledali in opisali, pride mati vsa objokana, in ko zagleda hčer, se zgrudi na stol ob postelji in spusti solze ter jame na ves glas jokati. Za njo pride ekspeditor, pogleda umorjeno, pa si zakrije oči in beži iz sobe, rekoč, da tak pogled ni za-nj.

Jaz ukažem ljudém, umorjeno umiti in položiti na oder, potem pa se podamo ogledovat druge prostore, kjer je bil ropar. V tem hipu priteče mlad človek v lovski obleki, bled ko smrt.

„Ubožec, kaj bo počel“, slišim mrmrati ljudi in zdravnik mi zašepetá: „Ta je ženin.“ Ker nisem imel poguma poslušati izrazov njegovega obupa, se podam v bližnjo sobo, a tudi sem se sliši njegov divji glas, njegovo žalovanje in grozenje hudodelniku. Ubogi dečko! Saj si zgubil vse, kar si želel, upal, pričakoval in ljubil, in na kak grozoviten način! —

Po izbah najdemo omare odprte, ključavnice potrte in vse premetano po predalih. Poštna kasa, da-si z železnim obročem zavarovana, je razbita in prazna, razen nekaterih pisem ni nič v njej. Ekspeditor, katerega pokličem, mi pové, da je ravno teden dni tega, kar mu je došel veči znesek, katerega bi bil moral konec meseca poslati poštnemu vodstvu; z drugimi manjšimi zneski znaša svota 6800 gold. Da je to res, o tem sem se prepričal pregledavši denarni zapisnik.

Po vsem, kar sem videl, sem prišel do prepričanja, da vsega tega ni storil eden človek, ker bi bil rabil za to več časa, ko ga mu dá ena noč, ampak da jih je bilo več. Da bi morda prišel do kakega sledú, pokličem vse prebivalce hiše k izpraševanju.

Prva pride poštarica še vsa objokana. A ta mi ne vé družega povedati, kakor da je danes vrnivši se domu našla vse tako, kakor je videla komisija. Vkradena jej je vsa gotovina, obligacije in drugi denarni listi, vsega skup kakih 12000 gld. Ne dolži nikogar, ker ne pozna, kakor pravi, nobenega človeka, ki bi bil v stanu kaj tacega storiti.

Za njo pokličem ekspeditorja, ki pa tudi ne vé nič družega povedati, kakor to, kar sem od poštarice zvedel. Tudi on ne sumiči nikogar, ker pozná še manj ljudi, ko poštarica. Hudodelniki so morali biti tujci, to se njemu zdi. Ko mu jaz ugovarjam, da so morali biti domači ter poslopje jim znano, kakor priča vse, maje z ramami, a ne reče nič. (Dal. prih.)

Iz deželnih zborov.

Deželni zbor Kranjski.

V 7. seji 3. oktobra, o kateri smo še le eno samo točko priobčili, namreč interpelacijo grofa Barbo-a in družnikov o spomenici bivšega administrativnega referanta Pajka gledé pomanjkljivosti operatov za uravnavo zemljiškega davka, obravnavalo se je še to-le: Matej Lavrenčič in grof Margheri sta dobila odpust po 8 dni, Kramarič pa za ves ostali čas letošnjega zborovanja. — Finančnemu odseku ste se izročili 2 vlogi, namreč dopis c. k. deželnega šolskega sveta zavolj tega, da bi se za stavbo Ubeljske šole dovolilo 1000 gld. iz normalno-šolskega zaklada in pa prošnja društva akademikov v Ljubnu za podpornino. — Gospodarskemu odseku se je izročil dopis kupčijske in obrtnijske zbornice Kranjske gledé železnice od

Ljubljane do Karlovca. — Pakiž s 7 družniki interpelira deželni odbor, kaj se je zgodilo zavolj preložitve turjaške ceste. — Dr. Costa s 14 družniki interpelira c. kr. vlado, kaj je učinila zavolj odpisa davkov za bistriški okraj. — Kramarič s 15 družniki interpelira c. k. vlado glede tega, če bode država prevzela tudi na Kranjskem stroške kordona vsled goveje kuge. C. kr. dvorni svétnik vitez Widmann odgovori na Kramaričevo interpelacijo brž, da je pred kratkem dotični dopis deželnega odbora gorko priporočil c. k. ministerstvu. — Potem se je potrdil računski sklep norišno-stavbenega zaklada za leto 1873 (dohodki 6791 gold. 2½ kr., stroški 6791 gold. 2½ kr., končno premoženje 83.561 gold. 77 kr.) in proračun istega zaklada za leto 1875 (potrebščina 60 gold., zaklada 5461 gold. 47½ kr., presežek 5401 gld. 47½ kr., ki naj se ga plodonosno naloži.) — Dalje so se potrdili proračuni za leto 1875 porodnišnega zaklada (potrebščina 5005 gold. 64 kr., dohodki 285 gold. 60 kr., primanjka 4720 gold. 4 kr.), norišnega zaklada (potrebščina 13591 gold. 84 kr., dohodki 2350 gld. 51 kr., primanjka 11241 gld. 33 kr.) in najdenišnega zaklada (potrebščina 87896 gld. 44 kr., dohodki 2248 gold. 20 kr., primanjka 85648 gold. 24 kr.). Primanjke navedene se bodo pokrile iz deželnega zaklada. — Dalje je prišla obravnava na vrsto, koliko stroškov za realno šolo naj prevzame Ljubljansko mesto in koliko dežela Kranjska; potrdila se je dotična pogodba med deželnim odborom in med mestno občino Ljubljansko: 1. da bosta od stroškov za vzdrževanje realnega poslopja in za vratarjevo plačilo in za vse druge potrebščine (za učila, orodja, pohištvo, kurjavo, svečavo, plačila služabnikom, ravnateljske in kancelijske izdatke) cele realke v njenih obeh oddelkih (v spodnji in zgornji realki) prevzela vsak polovico; 2. da se prihodnji dohodki realnega zaklada med deželo Kranjsko in med Ljubljansko občino razdelé na dva enaka dela; in 3. da se sedanji realkini zaklad — varovaje njegov statutarni namen — razdeli tako, da namreč zaklad spodnje realke, ki znaša 21250 gold. v odveznicah, 51 gold. 21 kr. pa gotovine, ostane Ljubljanski občini; zaklad zgornje realke, ki znaša 2850 gld. v odveznicah in 53 kr. gotovine, naj se pa gledé dosedanjega razmerja zgornje realke, razdeli v 3 dele, 2 dela naj dobi dežela Kranjska, 1 del pa Ljubljanska občina. Konečno naj deželni odbor za ta sklep zadobi potrditev c. kr. vlade. — Poročilo deželnega odbora o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1875 in o računskem sklepu tega zaklada za leto 1873 se izroči finančnemu odseku. — Potem je dr. Costa predlagal, da naj se v pretres deželno-odbornega načrta nove občinske postave konstituirá ves deželni zbor v komité, kar je obveljalo. — Zdaj je Obreza v temeljeval svoj predlog za postavo gledé davščin za ljudske šole, ki se je v pretres izročil šolskemu odseku. — Dalje so se potrdili proračuni zakladov Kranjskih ustanov za leto 1875; potrdil se je tudi proračun bolnišnega zaklada za leto 1875 (potrebščina 79987 gold. 27 kr., dohodki 55531 gold. 93 kr., primanjka 24455 gold. 34 kr., katera naj se doplača iz deželnega zaklada) in proračun zaklada posilne delalnice za leto 1875 (potrebščina 46690 gold. 17 kr., dohodki 34089 gold. 10 kr., primanjka 12601 gold. 7 kr., ki naj se pokrije iz deželnega zaklada). Stanovina ad junkta Drenika v posilni delalnici se je od 126 gold. zboljšala na 180 gold. na leto; prošnja paznika Bajca za zboljšanje provizije se ni vslišala; paznikovi vdovi Jeri Jeretini se je provizije namesto 21 kr. dovolilo 25 kr. na dan. Dalje je deželni zbor dovolil, da se

paznikom posilne delalnice enako drugim deželnim služabnikom službenine izplačajo za vsak mesec naprej in to začeni od 1. januarija leta 1875. — O proračunu gledališkega zaklada za leto 1875 se je vnela nekotika debata; finančni odsek je namreč predlagal 2400 gold. podpornine za slovensko gledališče, a pl. dr. Schrey je temu nasprotoval, češ, da mu kdo verjame, je iz finančnih obzirov nasvetoval, da naj se dovoli le 1600 gold. podpornine. Kramarič in dr. Costa sta ga krepko zavrnila, zlasti je poslednji povdarjal v daljem govoru, da bode slovenski narod na slovenskih tleh vsaj toliko pravice imel, kolikor nemški, če je protivnikom toliko za finančno stališče, naj bi ga bili varovali, ko so zidali realko, edino le pri fazadi tega poslopja bilo bi se po nepristranskem mnenju nekega strokovnjaka prihranilo lahko 60.000 gold., tu pa se poganjajo za 800 gold. Dr. Bleiweis povdarja v kratkem, da so bile že viharne debate v tej zadevi, razloček je le ta, da je letos Mol-Ton, med tem ko je druga leta donil Dur-Ton. Kdo neki Vam bo verjel, da Vam je mar za finančno stališče? Tu gré le za narodno pravico. Dalje o tem govoriti bi bilo že predolgočasno, ker se ta stvar že kakih 6 ali 7 let ponavlja, toraj predlaga konec debate, kar je tudi obveljalo. Priznati se mora, da je potem Deschmann kot poročevalec še precej mirno govoril. Dovolilo se je potem po predlogu finančnega odseka 2400 gold. podpornine za slovensko gledališče. Potem se je proračun potrdil gledališkega zaklada za leto 1875 (potrebščina 5689 gld., dohodki 2397 gld., primanjka 3292 gold., ki naj se pokrije iz deželnega zaklada). Prošnja nekaterih posestnikov gledaliških lož gledé zavarovanja gledališkega poslopja zoper požar se je izročila deželnemu odboru v obravnavo. — Konečno je deželni zbor naročil deželnemu odboru, c. k. vlado naprositi prav silno, da naj še za okrajno glavarstvo v Krškem, v Planini, v Radoljici in v Kamniku za vsakega postavi po enega c. kr. okrajnega zdravnika.

V 8. seji deželnega zbora Kranjskega, o kateri poročilo nam je moč še le prihodnjič prinesiti, so stavili vsi nazoči narodni poslanci — izvzemši dr. Razlaga — sledečo interpelacijo do vlade:

Interpelacija do c. k. deželne vlade.

Prva žalostna posledica francosko-nemške vojske se je pokazala za nas Avstrijske Slované v padu Hohenwartovega ministerstva toliko, kolikor je namerjalo ta isto nam Slovanom pravično biti, in v nastavi germanizatornega ministerstva Lasser-jevega, imenovanega „Auersperg“, čegar pojedini člani so se že poprej v javnem delovanju po svojem sovraštvu do Slovanstva odlikovali. Pri nastopu tega ministerstva smo bili mi Slovani, kar se naše narodnosti tiče, na najhujše pripravljeni, in nismo se motili.

Prvi korak zoper nas Slovence je to ministerstvo s tem storilo, da nam je prvosednika na čelo dežele postavilo, o katerem so vsi vladni privrženi in principjalni sovražniki Slovanov pismeno in ustno pripovedovali, da ima vse zmožnosti in tudi vso potrebno voljo, Slovenstvo izkoreniti. V to svrhu: to je našo slovensko narodnost poteptati, je nastopila sedanja vlada dva pota. Prvi je bil najsigurnejši, ki pelje k iztrebljenju vsake narodnosti, namreč: potujčevanje šole. Zato je vlada precej poprejšnjega, zmernega, sicer vladi jako udanega, Slovincem pa vendar kolikor toliko pravičnega nadzornika ljudskih šol odstranila, in je na njegovo mesto posadila moža brez vseh zadostnih znanstvenih izpitov in brez vsega vednostnega izobraženja, ki je njega dni (1860., 1861., 1862. in 1863.) spadal v Ljubljani med najbolj ognjene narodno-slovenske pri-

stase in se je potem, zapustivši nekoristno slovensko zastavo, odlikoval v nam sovražnem taboru po vseh društvih ravno z enakim postopanjem zoper našo narodnost. To njegovo delovanje zoper naše zahteve ni pri tej vladi na kamenita tla padlo. Kakor smo omenili, postal je nadzornik ali bolje rekoč, germanizatorni „strah“ ljudskih učiteljev na Kranjskem.

Ustanovila se je potem pod zaštitom vlade zelóglasna „Laibacher Schulzeitung“ v ta namen, da v tem listu nekdanj pošteni slovenski narodni učitelji, ali zdaj po vladinem pritisku moralno pokvarjeni prisiljeno zoper slovansko majko zabavljajo in se na ta način vladi prilizujejo. Taisti cilj in konec ima ob enem ustanovljeni „krainischer Lehrerverein“. Prekim očesom gleda „učiteljski strah“ tiste značajne ljudske učitelje, ki imajo še toliko poguma, se temu društvu odtezati in se samo s pedagogiko pečati. Vse nadzorovanje tega nadzornika meri na to, v koliko naši ljudski učitelji slovenski deci nemščino v glavo ubijajo, ne pa, koliko se otroci v obče na podlagi materinščine za življenje koristnega naučé.

Učiteljska pripravnica bi imela, ker slovenske učitelje za slovenske ljudske šole odgaja, slovenska biti; in bila je res spočetka že več ko na pol slovenska. Ali pod tem nadzornikom se je z vladno pomočjo spet vsa pripravnica germanizirala.

Da bi vlada v omenjene svrhe šolstvo popolno v svoje roke dobila, ni se sramovala kar meni nič tebi nič „sans gené“ ustavo prelomiti in si s tem večino v deželnem šolskem svetu pridobiti. Vse naše pritožbe zoper ta nečuvenci vladni ustavolom so bile žalibog brez vspeha! Ravno tako je vlada z Goriškim deželnim šolskim svetom ravnala, ker tudi tam Slovenci prebivajo. Ker ima zdaj vlada po nepostavnem potu pridobljeno večino v deželnem šolskem svetu, ravná z našimi šolami, kakor se jej zdi, da bi se ponemčevanje najbolj pospeševalo.

Akoravno je še naredba bivšega ministra Jirečka od 8. oktobra 1871. leta št. 10456 v polni veljavi, je kljub temu vlada slovensko realno gimnazijo v Kranji v nemško spremenila, je na Ljubljanski realki slovenske paralelke odpravila in še ni dozdej na realni gimnaziji v Novem mestu niti v enem predmetu razen veronauka slovenskega jezika kakor učnega jezika vpe-ljala. Na Ljubljanski realki v sredini Slovenije, je italijanski jezik za vsakega učenca obligaten, med tem, ko je učenje slovenščine vsakemu učencu na prosto voljo dano! Da se pa zasmehovanju in teptanju slovenščine na Ljubljanski realki krona na glavo postavi, učijo se slovenščine v vseh razredih niže realke slovenski učenci z nemškim učnim jezikom!

Slovenski sposobni prosilci večidel ne dobijo mesta na naših srednjih šolah, med tem, ko se nam Nemci in drugi inostranci dan za dnevom s krajnih mej Cis- in Translajtanije vrivajo za profesorje in ravnatelje.

Tako je vlada zavrgla prošnjo prof. Franca Erjavca, ki slovi pri strokovnjakih in med celem slovenskim narodom kakor izvrsten naravoslovec in pedagog, ki je že premnogo lepega v svoji stroki v slovenskem in hrvatskem jeziku napisal, akoravno je bil od Kranjskega deželnega šolskega sveta „primo loco“ predložen. Imenovala je mesto njega za profesorja na Ljubljanski realki mladega, slovenščine nezmožnega, čisto neskušnega Nemca, nekega Voss-a, med tem, ko že g. Fr. Erjavec 15. leto v svoji stroki podučuje.

To so v kratkem navedeni koraki, po katerih je vedela vlada vse srednje in ljudske šole v svojo pest dobiti z edinim namenom, vse ponemčiti. — Drugi pot, katerega je ta vlada nastopila v pospeševanje svojega cilja, t. j. za ponemčevanje našega naroda,

je: odstranjenje vseh domačih, še slovensko čutečih uradnikov iz administracije. Naši uradniki v upravi so po ustavni êri zadnjih 13 let že tako zbegani, da se skoro nobeden ni upal v javnem življenju za svoj narod potezati se. Ali mnogo med njimi je bilo vsaj še toliko poštenih, da niso svoje narodnosti zatajevali in v javnosti zasmehovali. Ali že tako neutralno držanje naših domačih uradnikov je bilo sedanji vladi trn v pëti.

Naenkrat je bilo brati po različnih ustavovernih listih, da ne more vlada na Kranjskem s sedanjim „narodnim“ uradniškim aparatom naprej, da so v tem obziru temeljite spremembe neobhodno potrebne itd. v tem smislu. Kmalu se je govorilo v Ljubljani, da je pri vladi veliko število, govorilo se je celó, da okolo 200 domačih uradnikov, proškribiranih, ki se imajo iz domačije izgnati in v skrajna mesta Cislajtanije prestaviti samo zaradi tega, ker imajo to nesrečo, da jih je slovenska majka rodila. Akoravno so se ti glasi večkrat ponavljali, vendar ni nihče verjel, da bi kdaj katera vlada pri obstoječem §. 19. osnovnih postav utegnila tako predrzna biti se poskusiti s tako novošegno „siciljansko vespero“ med našimi slovenskimi administrativnimi uradniki.

Ali prevarili smo se v svojem dobrem mnenju o sedanji vladi, — kajti žalibog, ti čudni glasovi so se obistinili. Kakor strela iz jasnega neba je padla vlada to spomlad med pohlevne in v političnem oziru popolno nedolžne poštné in telegrafske uradnike. Samo in izključljivo zaradi tega brez vsacega družega vzroka je nekoliko teh revežev v Avstrijsko Sibirijo (v Bukovino) preme-stila, ker so imeli edino to napako, da so rojeni Slovenci in toliko pošteni, da se niso hoteli z narodnim renegatstvom vladi prilizovati. Da je to res, očividno je dokaz, da je eden teh premeščenih uradnikov smel domá ostati, ker se je dal kakor ud iz vseh narodnih društev izbrisati in v kazino in v konstitucionalno društvo vpisati. Drugi eklatantni dokaz, da se je bila res taka lista proškribiranih slovenskih uradnikov napravila, je ta, da je bil tudi poštni uradnik g. Avgust Moos premeščen, akoravno je bil že štiri mesece poprej — umrl.

Povpraševali so premeščeni siromaki v Ljubljani in na Dunaji pri ministerstvu, zakaj jih je ta kazen zadela, naj se jim vendar vzrok pové? Ali do današnjega dne niso nobenega vzroka izvedeli, povsod so jim odgovorili z ničevó frazo: „iz službenih obzirov“ („aus Dienstesrückichten“), in romati so morali sè solznimi očmi iz domovine v Bukovino, Tirole itd.

Akoravno imajo poštni uradniki neprenehoma s slovenskim občinstvom opraviti, je vendar vlada namesto odpravljenih Slovencev trde slovenščine nezmožne Nemce postavila.

Vlada naj le malo pomisli, kakošen vtis je ta vladen čin na celo deželo napravil, da se Slovenci iz svoje domovine brez vzrokov samo zavoljo tega preganjajo, ker so slučajno rojeni Slovenci. Naj vlada nadalje pomisli, kako s takim početjem vse uradništvo v političnem oziru demoralizuje in korumpira.

Niti pod Metternichom niti pod Bachom se niso Slovenci tako brezobzirno iz svoje domovine zavoljo svoje narodnosti preganjali, kakor pod sedanjo tako imenovano „liberalno“ vlado. Iz vsega navedenega vladnega postopanja se vidi, da jej je liberalizem le vnanji svit, s katerim nevedno občinstvo moti; pravi in edini njen namen je pa preganjanje in tlačenje Slovanstva, oziroma Slovenstva!

Hohenwartovo ministerstvo je pri svojem nastopu v prijavljenem programu reklo, da mu je prva svrha

§. 19 osnovnih državnih postav ne le po črki, temuč tudi v pravem pomenu praktično izpeljati. To ministerstvo pa vse žile napenja, da bi se ta §. za vse nemške narode v Avstriji na posmeh in na ruglo postavil.

Ker pa kljubu vsem tem navedenim, dan za dnevom se ponavljajočim faktom vlada vedno in konsekventno tají, da misli Slovence ponemčiti, stavljajo podpisani do slavne c. k. vlade ta-le vprašanja:

I.

a) Iz katerih vzrokov se je bivša že na pol slovenska učiteljska pripravnica v Ljubljani zopet popolno ponemčila?

b) Iz katerih vzrokov se je bivša slovenska realna gimnazija v Kranji zopet ponemčila?

c) Iz katerih vzrokov se še ni na realni gimnaziji v Novem mestu na nobenem razdelku slovenski jezik kakor učni jezik vpeljal?

d) Iz katerih vzrokov so se na Ljubljanski realki že obstoječe slovenske paralelke odpravile?

e) Zakaj je na Ljubljanski realki učenje slovenskega jezika vsakemu učencu na prosto voljo dano, med tem ko je italijanski jezik za vsakega učenca, brez razločka narodnosti obligaten?

f) Zakaj se na vseh nižih razredih Ljubljanske realke zoper vsa pedagoška načela slovenskim učencem slovenski jezik z nemškim učnim jezikom razlaga?

g) Zakaj se po raznovrstnih postranskih potih, posebno pa vsled pritiska na učitelje po nadzorniku ljudskih šol, nemščina v ljudske šole sili, mesto da bi se samo na to gledalo, da se otroci kaj koristnega na podlagi materinščine naučé?

II.

a) Iz katerih vzrokov se je letos na spomlad nekoliko slovenskih poštnih in telegrafnih uradnikov brez vidnega vzroka nanagloma v skrajne pokrajine Avstrije premestilo?

Štajarski.

Deželni odbor priporoča deželnemu zboru ustanovitev živinozdravniške šole na stroške dežele ter tudi to, da bi dovolil okoli 100.000 gold. za zidanje njeno. Zbor je zavrgel vladno predlogo o vravnanji zdravniških služeb po občinah.

Česki.

Predsednik je prebral 7. t. m. pismo 77 Českich poslancev, v katerem ti ponavljajo vzroke, zakaj jih ni v deželni zbor, in se zelo pritožujejo zoper deželni volilni red. Ustavoverci kričé vmes: „Oho!“ Predsednik pravi, da se mu to ne zdi opravičenje nenazočnosti, in predlaga, da zbor sklene, da so na pismu podpisani poslanci popolnoma izstopili in se imajo voliti drugi. Predlog se enoglasno sprejme. Mladočehov ni bilo pri seji. —

Tirolski.

Večina je energično protestirala zoper izjavo laških poslancev, da ne morejo priti v zbor, dokler ministerstvo ne odloči, kaj je s posebnim deželnim zborom njihovim. Protest se obrača posebno zoper to, da laški poslanci ne pripoznajo tirolskega deželnega zbora za postavnega.

Dalmatinski.

Zbor 6. t. m. ni mogel zborovati zavoljo — bendime ali trgatve. Mnogo poslancev je namreč vzelo odpust, več jih pa tako ni prišlo, ker so po vinogradih. Bilo jih je prišlo skup 21, kar jih pa ni dosti za sklepanje, tedaj so tudi ti zopet šli.

b) Iz katerih vzrokov je vlada mesto njih pri pošti trde, slovenščini nezmožne Nemce nastavila?

V Ljubljani 6. oktobra 1874.

Dr. V. Zarnik. Kozler. Obreza. Kar. Rudež. Horak. Kramar. Jugovic. Tavčar. Toman. Lavrenčič. Dr. Costa. Murnik. Dr. Poklukar. Pakiž. Kotnik. Dr. Bleiweis.

Naši dopisi.

Iz Trsta 9. okt. — Trgatev se je pretečeni teden splošno po vsi okolici končala in reči moram, pridelal je okoličan sploh dosti in dobre kapljice; še par takih letin, pa si bo ubogi kmet opomogel in skopal se iz dolga, v katerega je bil do vratu zagazil. Bral sem mnogo v raznih časnikih o znanem učitelju Bonin-u, kakor so že tudi „Novice“ večkrat to gadovo zalego in hinavščino prale, pa volk ostane volk, če ga prav ostrižeš. Znani Rojanski učitelj je res vse nesloge v naši vasi zagrešil, on je iz Pavlov mnogo Savlov naredil in še vedno dela s hinavskim nakanom. Poglejmo le, kako zaslepljeni so naši kmetje. Vse šolarje, kateri so iz njegovega to se ve da laškega vseučilišča izšli, poslal je v laško gimnazijo, namesto v nemško, kjer se tudi slovenščina predava, samo zato, da bi gotovo izneveril sine majki „Slavi“ in tako še mlada nedolžna srca, katera bi domoljub vplamtel narodnega duha, spridil. Ni čuda, če pogledamo njegovo biografijo. Nekdaj pekovski „lêrfant“ v Trstu, potem pomagač, ki je zemlje po mestu prodajal; nahajamo ga čez nekaj let potem v kapucinskem samostanu in že je zopet v šoli in nazadnje učitelj in izdajica naroda; zapustivši ubogo domovino Istrijo, se je pritepel v Tržaško okolico, kjer je kruh mesto narodnega učitelja, kateri bi z ljubeznijo učil in odgojeval nam verne sinove. V njegovem tretjem laškem razredu je neka mešanica, da se Bogu smili! Kaj ne, tak životopis je jako podučen!

V Gorici 10. okt. — No, vendar enkrat! „L' Eco del Littorale“ in „L' Isonzo“ sta edinih misel — ne sicer zastran jezuitov, ampak gledé — plesov. Znano je, da ena najgrših peg po sicer lepem obličji Goriške dežele in sosebno mesta Gorice in njene okolice so vedni plesi, zlasti od spomladi do pozne jeseni. Duhovščina se od nekdanj huduje zarad teh plesov ali prav za prav zarad navadnih njih nasledkov. Zato pa je morala marsikako grenko požreti od liberalne strani. In, lejte, zdaj „Isonzo“ sam oestro pridiga zoper nedeljske plese (sagre); in to zavoljo tepežev in surovosti, ki so nasledki omenjenih plesov. Posebno grde reči so se godile v nedeljo 4. t. m. v neki gostilnici tukaj v mestu; treba je bilo vojakov, da so se razdraženci umirili in da se je sekanje ustavilo. — Naši časniki vpijejo po policiji tudi zavoljo ponočnega kričanja, katero je res grd madež južnih mest. Policija pa pravi: „Liberalni principi, gospôda! — ne intervencije! Pomislite, da nismo več v dôbi absolutizma“ itd. Tisuč in tisuč poštenih ljudi mora po tem takem spoštovati „svobodo“ enega lumpa!! Sicer pa me veseli, da so se že tudi liberalci te „svobode“ naveličali; najbolje bi bilo, ko bi se taka „svoboda“ razglasila samo v Franc-Jožefovi deželi, mi pa da bi se je iznebili. — Starega Boga stari zakonik se tudi v družih ozirih pri nas ne spoštuje. Sedma točka — („ne kradi“) — se tu pa tam prav svobodno prezira. Na Travniku celó so nekega trgovca 3. dne t. m. zvečer za znamenit znesek okradli. Vdrli so pa v sobe z neke stranske ulice od zadej. Glediščina kavarna je ni davno že v drugo obrnila na-se pazljivost gospodov tatov. — Pri-